نفت و انرژی

بومی‌سازی تجهیزات حیاتی پتروشیمی بندر امام

پتروشیمی بندر امام همسو با تحقق طرح «بندر امام نوین» در سه سال اخیر با اتکا به شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی، تجهیزات کلیدی در بخش‌های مختلف این مجتمع را بومی‌سازی کرده است.

به گزارش زمان به نقل از شرکت پتروشیمی بندر امام، همسو با تحقق طرح «بندر امام نوین» و با تمرکز بر داخلی‌سازی تجهیزات راهبردی، مجموعه‌ای از اقلام حساس با تکیه بر توان فناورانه شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی تولید و بومی‌سازی شده‌اند. پتروشیمی بندر امام در رویداد پتروکم ۱۴۰۳ با ثبت رکوردی جدید موفق به امضای بیش از ۹۴ تفاهم‌نامه و قرارداد با شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی برای تأمین و ساخت قطعات و تجهیزات مورد نیاز خود شد. ساخت داخل قطعات پمپ‌های آب دریا از سوی یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان ازجمله مهم‌ترین دستاوردهای اخیر است. این پمپ‌ها که به‌عنوان «قلب تپنده» مجتمع شناخته می‌شوند، نقشی حیاتی در تأمین آب خنک‌کننده واحدهایی همچون الفین و آروماتیک ایفا می‌کنند. هرگونه اختلال در عملکرد آنها می‌تواند به توقف کامل خطوط تولید منجرشود. تولید موفق این قطعات در داخل کشور نه‌تنها وابستگی به واردات را کاهش داده، بلکه با کاهش ریسک‌های عملیاتی، پایداری تولید را نیز تضمین کرده است. در حوزه برق و ابزار دقیق نیز مدارات فرمان و تجهیزات الکترونیکی الکتروموتورهای سنگرون واحد پلی‌اتیلن سبک (LD) که از دهه ۷۰ میلادی در حال بهره‌برداری بودند و به‌دلیل نبود قطعات یدکی همواره با تهدید توقف مواجه می‌شدند، از سوی یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان به‌طور کامل طراحی و تأمین شده‌اند. ماده راهبردی دی اتیل هیدروکسیل آمین (DEHA) نیز در بخش شیمیایی از خارج کشور وارد می‌شد. با تلاش و تحقیق چندساله شرکت‌های دانش‌بنیان، با خلوص صنعتی مناسب در داخل کشور تولید شده است. این ماده که در تصفیه آب، جلوگیری از خوردگی و ممانعت از تشکیل پلیمرهای ناخواسته در فرآیندهای پتروشیمی کاربرد دارد، هم‌اکنون در واحدهای SBR و MTBE پتروشیمی بندر امام استفاده و نیاز به واردات آن برطرف شده است.

این دستاوردها بیان‌کننده ظرفیت بالای فناوری در شرکت‌های ایرانی و نقش کلیدی آنها در کاهش وابستگی و تقویت زنجیره تأمین داخلی در این مجتمع بزرگ است.

برق مشترکان پرمصرف محدود می‌شود

شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ ضمن قدردانی از همراهی مشترکان تهرانی در مدیریت مصرف برق، بر لزوم ادامه این روند در هفته جاری تأکید و اعلام کرد: برق مشترکان پر مصرف محدود می‌شود.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نیرو، با توجه به ورود موج جدید گرما در هفته جاری، مدیریت مصرف به ویژه در ساعات اوج بار، نقش کلیدی در پایداری شبکه ایفا می‌کند؛ در همین راستا شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ ضمن قدردانی از همراهی مشترکان تهرانی در مدیریت مصرف برق و به منظور حفظ پایداری شبکه، از هموطنان تهرانی درخواست دارد با رعایت حداکثری صرفه‌جویی در مصرف برق و کاهش استفاده از وسایل برقی پرمصرف در ساعات اوج بار صنعت برق را در تأمین برق پایدار و مطمئن یاری کنند. برای همه مشترکان تهرانی که مصرف برق آن‌ها بیش از الگوی تعیین شده است، پیامک هشدار ارسال شده و در صورت بی‌توجهی به این هشدارها و ادامه روند مصرف غیرمتعارف انرژی، این دسته از مشترکان در مراحل بعدی با اعمال محدودیت در اشتراک برق خود روبرو خواهند شد. همچنین به اطلاع می‌رساند شهروندان تهرانی می‌توانند با استفاده از درگاه‌های اطلاع‌رسانی معرفی شده در پورتال اینترنتی این شرکت به نشانی tbtb.ir از زمان اعمال خاموشی‌های برنامه‌ریزی شده برق شهر تهران به صورت هفتگی مطلع شوند.

گاز بیشتری به بورس انرژی تزریق می‌شود

در نشست مشترک مدیران شرکت ملی گاز ایران و بورس انرژی بر لزوم افزایش حجم عرضه محصولات شرکت‌های تحت مالکیت شرکت ملی گاز ایران در بورس انرژی ایران تأکید شد.

به گزارش زمان به نقل از بورس انرژی ایران، محمد نظیفی مدیرعامل بورس انرژی ایران، میزبان جمعی از مدیران شرکت ملی گاز ایران بود. این نشست با هدف حضور پررنگ‌تر شرکت ملی گاز در بازار سرمایه و توسعه‌های همکاری‌های دوجانبه با بورس انرژی تشکیل شد. افزایش عرضه محصولات شرکت ملی گاز ایران در بازار هیدروکربوری بورس انرژی یکی از محورهای جلسه بود. مدیرعامل بورس انرژی ایران در این نشست اظهار کرد: معاملات در تابلوهای بازار بورس انرژی ایران شفاف بوده و با منطق عرضه و تقاضا در بازار سرمایه تعیین می‌شود، بنابراین مورد پذیرش همه دستگاه‌ها قرار خواهد گرفت.

وی افزود: انتقال جریان مالی شرکت‌ها به بورس انرژی بستر مناسبی در جهت تامین مالی زیرساخت‌ها به شمار رفته و این یک فرصت سودآور محسوب می‌شود.

شکاف قیمتی بازار و کارخانه، محصول قیمت‌گذاری دستوری خودرو

زیان انباشته چندین هزار میلیارد تومانی صنعت خودرو، بدهکاری خودروسازان به قطعه سازان و زنجیره تامین، کاهش تولید و اُفت کیفیت محصولات، مشکلاتی است که صنعت خودروسازی با آن دست و پنجه نرم می کند و به باور کارشناسان ریشه در قیمت گذاری دستوری دارد.

به گزارش زمان به نقل ازایرنا، قیمت گذاری دستوری در ابتدا یکی از ابزارهای اقتصادی در اختیار نهادهای نظارتی و تصمیم ساز برای برقراری تعادل و تنظیم در بازار بود که اکنون با گذشت زمان تبدیل به پاشنه آشیل صنعتگران و تولیدکنندگان خودرو و تحمیل شرایط نامطلوب بر بازار و مصرف کنندگان شده است به طوری که به اذعان کارشناسان و حتی مسئولان امر، واسطه ها و دلالان بیشترین عایدی را از شرایط موجود دارند. هرچند قیمت گذاری دستوری برای حمایت از مصرف‌کننده و با درنظر گرفتن هزینه های تمام شده تولید در دستور کار قرار گرفت اما آفت های آن امروز دامن صنعت خودرو را گرفته است به گونه‌ای که اختلاف قیمت خودرو در بازار آزاد و کارخانه به جیب سوداگران می رود. و اما از سوی دیگر مهمترین معضل های قیمت گذاری دستوری، ایجاد زیان های انباشته، کاهش سهم تولید، سودهای هنگفت برای دلالان و واسطه گران و ایجاد رانت و انحصار است. اگرچه دولت چهاردهم و به تبع وزارت صنعت، معدن و تجارت معتقد به حذف قیمت گذاری دستوری است و راهکار بهبود شرایط در صنعت خودرو را در آزادسازی قیمت ها بر اساس عرضه و تقاضا در بازار می داند، اما با گذشت ۱۰ ماه از فعالیت دولت چهاردهم هنوز تصمیم قطعی و نهایی در این زمینه گرفته نشده است. در همین زمینه در ۱۸ خردادماه امسال، حامد عاملی معاون صنایع ماشین‌آلات و تجهیزات وزارت صنعت، معدن و تجارت در همایش بین‌المللی صنعت خودرو و قطعه‌سازی اعلام کرده بود که بحث قیمت گذاری دستوری باید برداشته شود، وزارت صمت ۱۰۰ درصد به این موضوع اعتقاد دارد و پیگیر آن هستیم تا همه با هم بتوانیم همگرایی و همفکری با مجموعه های مرتبط، در حذف قیمت گذاری دستوری نقش ایفا کنیم. عاملی گفته بود که ۲۹ مجموعه در صنعت خودرو دخالت دارند که برای دستیابی به توسعه خودرو باید با همگرایی برنامه پنج ساله صنعت خودرو مشخص و اجرایی شود؛ باید با تثبیت مجموعه های مربوطه قیمت ها اصلاح شود. اگرچه معاون وزیر صمت وعده داده بود که با توجه به تاکید وزیر، این قیمت گذاری دستوری تا پایان خردادماه تعیین تکلیف می شود، اما وقوع جنگ تحمیلی اخیر شرایط را به گونه ای دیگر پیش برد و حتی در اواخر جنگ، خبر موافقت این وزارتخانه با افزایش ۱۵ درصدی قیمت خودروهایی که مشمول قیمت گذاری دستوری هستند، رسانه ای شد. این پایان ماجرا نبود و در هفته های اخیر مصاحبه های متعددی به نقل از دست اندرکاران صنعت خودرو بر سر اینکه چرا وزارت صمت با این افزایش موافقت کرده و یا اینکه چرا تصمیم شورای رقابت ملاک عمل نبوده، منتشر شد که نشان می داد صرف نظر از قیمت گذاری دستوری، بین متولیان این قیمت گذاری نیز بر سر مرجع تعیین نرخ نهایی نظر واحدی وجود ندارد و هر یک دیگری را متهم می کند.

ضوابط قیمت گذاری از سوی شورای رقابت

اکنون حدود ۱۵ سال است که بحث قیمت گذاری دستوری در صنعت خودرو به شورای رقابت سپرده شده و این شورا موظف بر نظارت قیمت ها و تنظیم بازار است بر این اساس سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، قیمت خودروها را بر اساس فرمول مورد تایید شورای رقابت، محاسبه و پس از تایید این شورا، قیمت های جدید را به وزارت صمت ابلاغ می کند. آخرین تحولات درباره نحوه محاسبه نرخ گذاری قیمت خودرو به اسفند ۱۴۰۱ باز می گردد که شورای رقابت نیز به استناد بند ۵ ماده ۵۸ قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با توجه به مفاد مواد ۲ و ۷ قانون ساماندهی صنعت خودرو، دستورالعمل تنظیم بازار خودروی سواری را تصویب کرد. بر اساس مصوبه ۵۴۳ شورای رقابت، مبنای تنظیم قیمت خودرو، بر اساس ضوابط قیمت گذاری مصوب هیات تعیین و تثبیت قیمت هاست که توسط سازمان حمایت محاسبه می شود و نتایج محاسبات در کارگروه خودرو ارائه و به تصویب شورای رقابت می رسد و پس آن توسط عرضه کننده خودرو لازم الاجراست. طبق این مصوبه، قیمتی با عنوان پایه رقابتی با هدف نهادینه سازی فضای رقابتی برای هر خودرو، بر اساس قیمت حداقل سه خودروی خارجی هم رده از نظر کلاس، کیفیت و استاندارد، استخراج و اعلام می شود. شورای رقابت راساً یا از طریق وزارت صمت نسبت به استفاده از ظرفیت نهادهای حرفه ای داخلی و حسب مورد مراجع خارجی معتبر جهت تعیین ملاک های مقایسه استفاده خواهد کرد که در جلسه کارگروه خودرو در دوره های ۶ ماهه یا یکساله جمع بندی و مبنای عمل خواهند بود.

کش و قوس های فراوان در مسیر اصلاح نرخ ها

امسال فرایند تعیین قیمت های جدید خودرو به قدری در کش و قوس شورای رقابت و وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفت که در ۲۱ خرداد ماه، شرکت ایران خودرو با ارسال نامه‌ای به سازمان بورس قیمت های جدید را که به تصویب هیات مدیره این شرکت رسیده بود را اعلام کرد. پس از آن بود که محمدصادق مفتح جانشین وزیر صمت در امور بازرگانی با ارسال نامه ای به مدیر عامل سازمان بورس ضمن رد قیمت های اعلامی از سوی ایران خودرو در بازار سرمایه، اعلام کرد که قیمت خودرو پس از موافقت ستاد تنظیم بازار اعلام خواهد شد. در این نامه آمده بود که بر اساس مفاد مندرج در ماده ۳ دستورالعمل تنظیم بازار خودروی سواری و فرایند تنظیم قیمت، پس از بررسی های کارشناسی می باید با ابلاغ وزارت صمت صورت پذیرد و برای عرضه کننده خودرو لازم الاجراست. با توجه به اینکه فرایندهای قانونی اعلام قیمت طی نشده است، لذا قیمت اعلامی در نامه فوق الاشاره شرکت ایران‌خودرو از نظر این وزارتخانه محل ایراد است. پس از ۲۰ روز در نهم تیرماه بود که شرکت های خودروسازی ایران خودرو و سایپا، لیست قیمت خودروهای جدید خود را با میانگین ۱۵ درصد اعلام کردند هر چند پیش از این خودروسازان بر اساس صورت های مالی معتقد به افزایش بیش از ۲۰ درصدی قیمت ها بودند.

رانت و فساد محصول قیمت گذاری دستوری

کارشناسان و صنعتگران عرصه خودرو معتقد هستند که قیمت گذاری دستوری منجر به ایجاد رانت و فساد و در نهایت افت کمیت و کیفیت صنعت خودرو در سال های گذشته شده است و قیمت ها باید بر اساس عرضه و تقاضا در بازار تعیین شود. محبی‌نژاد، دبیر انجمن صنایع همگن نیرو محرکه و قطعه‌سازان خودروی کشور با اشاره به اینکه باید به سمت حذف قیمت گذاری دستوری برویم گفت: نمره این نوع قیمت گذاری رانت و فساد است که ضرر آن به چشم خودروسازان و خریداران واقعی می رود. وی ادامه داد: سود اختلاف قیمت بازار و کارخانه‌ای خودرو در حالی به جیب واسطه گران می رود که این شکاف قیمتی حدود ۶۰۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است؛ این شکاف حتی بیش از زیان انباشته خودروسازان است. وی عنوان کرد: قیمت گذاری دستوری، سیاست‌گذاری‌های ناکارآمد و تصدی‌گری نه تنها منجر به کاهش تعداد تولید خودرو در کشور شده است بلکه صنعت خودرو را با بحران جدی روبرو کرده است. وی با انتقاد از مداخله ۲۹ نهاد در بخش صنعت خودرو گفت: این پراکندگی سیاست گذاری و مدیریت غیرمتمرکز به جز تفرقه و خنثی کردن اثرات توان بخش‌های مختلف صنعت قطعه سازی و خودروسازی، نمره دیگری در پی نخواهد داشت. محبی نژاد اضافه کرد: با وجود این تعداد نهاد در حوزه خودرو همچنان مشکلات این صنعت پابرجاست و هر روز نیز بر زیان انباشته و بدهکاری خودروسازان و زنجیره تامین خودرو افزوده می شود و اشتغال در این عرصه را نیز تحت تاثیر قرار می دهد. وی با بیان اینکه سالانه حدود یک میلیون خودرو در کشور تولید می شود گفت: قیمت گذاری دستوری تنها روی این یک میلیون دستگاه خودرو اعمال می شود در حالی که ۶ میلیون دستگاه خودرو در بازار توسط مردم معامله می شود که با قیمتی بسیار بالاتر از قیمت کارخانه ای است. دبیر انجمن صنایع همگن نیرو محرکه و قطعه‌سازان خودروی کشور بیان داشت: تمام مصیبت‌ها و مشکلات در صنعت خودرو به قیمت گذاری دستوری و اختلاف فاصله قیمتی بین کارخانه و بازار آزاد باز می گردد.

قرارداد و امنیت شغلی دو رکن اساسی برای حفظ حقوق کارگران

مشاور کانون عالی انجمن های صنفی کارگران ایران با اشاره به امنیت شغلی کارگران گفت: قراردادهای کار و امنیت شغلی دو رکن اساسی برای حفظ حقوق کارگران و ایجاد محیطی عادلانه و پایدار در بازار کار هستند.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، سید سعید فتاحی، مشاور کانون عالی انجمن های صنفی کارگران ایران درباره امنیت شغلی کارگران گفت: قراردادهای کار و امنیت شغلی دو رکن اساسی برای حفظ حقوق کارگران و ایجاد محیطی عادلانه و پایدار در بازار کار هستند. نبود این دو عنصر نه تنها منجر به سواستفاده از نیروی کار می‌شود، بلکه تأثیرات منفی عمیقی بر سلامت روانی، جسمی و اقتصادی کارگران دارد. وی درباره اهمیت قراردادهای کار ادامه داد: قرارداد کار سندی است، حقوقی که تعهدات و حقوق متقابل کارگر و کارفرما را مشخص می‌کند. وجود قرارداد رسمی حقوق کارگر را مشخص و تضمین می‌کند؛ از جمله دستمزد، ساعات کار، مرخصی، بیمه، سنوات و...امکان پیگیری قانونی را فراهم می‌سازد. همچنین در صورت بروز اختلاف یا تخلف،از بی‌ثباتی شغلی و اخراج‌های ناگهانی جلوگیری می‌کند. مشاور کانون عالی انجمن های صنفی با اشاره به اهمیت بیمه و بازرسی کار افزود: بیمه یکی از مهم‌ترین مزایای قانونی برای کارگران است. نبود آن مساوی است با محرومیت از پوشش درمانی، بازنشستگی، ازکارافتادگی و بیمه بیکاری؛ افزایش فشار مالی و نگرانی‌های آینده برای کارگر و خانواده‌اش در عمل، انکار حق اساسی نیروی کار. بازرسی‌های کار است که باید نقش نظارتی فعال و مستمر داشته باشند، اما در عمل بسیاری از کارگاه‌ها و مشاغل کوچک هیچ‌گونه نظارتی از سوی وزارت کار نمی‌بینند. وی گفت: کارفرمایان با استفاده از این خلأ قانونی یا ضعف نظارت، کارگران را بدون قرارداد و بیمه نگه می‌دارند،بازرسی‌های موردی و بدون پیگیری، بازدارندگی کافی ندارند. سکوت از ترس بیکاری بسیاری از کارگران به دلیل ترس از اخراج یا عدم تمدید کار، نداشتن امنیت شغلی جایگزین، فشار معیشتی روزمره سال‌ها بدون قرارداد، بدون بیمه و با حقوق‌های ناچیز کار می‌کنند، بدون اینکه حتی اعتراضی رسمی داشته باشند. فتاحی افزود: این سکوت اجباری، زمینه‌ساز تداوم بی‌عدالتی و سواستفاده سیستماتیک است.نبود قرارداد و بیمه نه تنها خلاف قانون کار است، بلکه ظلمی آشکار در حق نیروی کار کشور است. تقویت بازرسی کار، برخورد قاطع با تخلفات و فرهنگ‌سازی در میان کارگران برای مطالبه‌گری، لازمه‌ی اصلاح این وضعیت است. سکوت، چاره‌ی کار نیست؛ باید ساختار حمایتی ایجاد شود که کارگر بتواند بدون ترس، حقوق قانونی‌اش را مطالبه کند.اکثرا در هیبت های تشخیص و حل اختلاف و مراجع وقتی از کارگران در خصوص قرارداد طبق ماده ده قانون کار سوال می‌کنی کارگران اکثرا قرارداد کتبی ندارند و وقتی که بازرسان وزارت کار یا تأمین اجتماعی به کارگاهها مراجعه می‌کنند؛ کارفرمایان نسبت به مخفی نمودن آنها برای فرار از دیون دولت حق واریز بیمه و سایر حق قانونی آنها اقدام می‌کنند که ظلم بسیار بزرگی به قشر ضعیف و زحمت کش کارگران است و این ظلم می‌تواند با اجرای ماده ۱۰ قانون کار حل شود که متأسفانه وزارت کار ابزاری برای نظارت بر این ماده قانون کار ندارد و کارفرمایان با سواستفاده از این قضیه با کارگران قرارداد امضا نمی‌کنند.

بخشی از بار نظام آموزش حرفه‌ای بر دوش صنعت است

نائب رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران گفت: بخشی از بار نظام آموزش کاربردی و حرفه ای بر دوش صنعت است و صنعتگران در واحدهای صنعتی و تولید زمینه آموزش نیروی کار را فراهم کردند.

به گزارش زمان به نقل ازایرنا، عباس جلابلبازی به مناسب هفته مهارت آموزی اظهار داشت: صنعتگران آموزش توأم با کار را برای نیروی انسانی فراهم می کنند به طوری که اکنون در بنگاه های بزرگ مانند فولاد و مس این ظرفیت وجود دارد که نیروی کار جذب شده را در حین کار آموزش می دهند. وی ادامه داد: نه تنها در بنگاه های بزرگ اقتصادی بلکه در واحدهای کوچک تولیدی و صنعتی، آموزش ها محیط کار به صورت تجربی و تخصصی به نیرو کار ارائه می شود به گونه‌ای که شرکت های خصوصی کوچک و متوسط تبدیل به دانشگاه تربیتی و مهارتی برای بنگاه های بزرگ شده اند زیرا نیروی کار پس از کسب آموزش ها و تجربه کافی به خاطر موقعیت شغلی بهتر از این بنگاه ها به بنگاه های بزرگ تر می روند که همین امر ضربه به بنگاه های کوچک است. نائب رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با اشاره به پیوند دانشگاه و صنعت گفت: سالهاست که این شعار را می دهیم اما در عمل اینگونه نیست؛ دانش آموختگان تنها دوره های تئوری و نظری را در دانشگاه ها سپری می کنند، هنگامی که وارد محیط کار واقعی می شوند تجربه و تخصص لازم را ندارند. وی اضافه کرد: باید زمینه‌ای فراهم شود تا بخشی از واحدهای دانشگاه‌های در بنگاه های صنعتی و تولیدی تعریف شود تا دانشجویان در حین تحصیل با محیط کار واقعی آشنا شوند از این رو نیاز داریم تا با تغییر نظام آموزشی، همه بازیگران واز جمله بخش دولتی و خصوصی بتوانند نیروی ماهر و کارآمد را تربیت کنند باید از تجربه نظام آموزشی در کشورهای آلمان، ژاپن و هند نیز بهره برد. جلابلبازی با بیان اینکه یکی از مشکلات مهم بخش صنعت، نبود نیروی ماهر است گفت: اکنون در کشور بیکار داریم اما بیکار ماهر نداریم؛ افرادی که بیکار هستند، مهارت ندارند و این مشکل تنها به سازمان آموزش فنی و حرفه ای برنمی گردد بلکه به نظام آموزشی و دانشگاهی ارتباط دارد. وی با اشاره به اینکه در دهه های گذشته هنرستان ها فعال بودند و دانش آموزان، آموزش ها و مهارت های لازم را برای ورود به بازار کار دریافت می کردند و مدرک مرتبط نیز می گرفتند، افزود: از سال ۱۳۶۳ این نظام تغییر کرد و به خاطر مباحث فرهنگی، گرایش دانش آموزان به این گونه مدارس کمتر شد. نائب رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با اشاره به اینکه دروس عملی باید در کارگاه ها صنعتی و تولیدی به دانش آموختگان ارائه شود، گفت: با یک موجی از افراد تحصیل کرده روبرو هستیم که هنگام ورود به بنگاه های اقتصادی دانش و تخصص ندارند در حالی که باید همراه با تحصیل آکادمیک و تئوری، افراد بتوانند کار عملی انجام دهند. وی بیان داشت: نیاز داریم که از مدارس، دانش آموزان آموزش ها را ببینند و وارد بازار کار شوند باید ارتباط سازمان فنی و حرفه ای با آموزش و پرورش قوی تر شود تا در کنار یکدیگر بتوانند افراد ماهر و با تخصص را وارد بازار کار کنند ضمن اینکه بسیاری از افراد که در سازمان فنی و حرفه ای دوره های آموزشی را سپری می کنند جذب بازار کار می شوند. جلابلبازی عنوان کرد: باید از ظرفیت آموزش های تخصصی و مهارتی سازمان فنی و حرفه ای بهره برد تا با ارتباط آموزش های تئوری و عملی، دیگر فرد بیکار متخصص و ماهر در جامعه نداشته باشیم.

نگاه روز

زور جنگ به تعاون نمی‌رسد

مریم اله یار

جنگ آزمونی سخت برای تمام جوامع و ساختارهای حکمرانی و نهادهای اقتصادی - اجتماعی است؛ در مواجهه با این پدیده ویرانگر، در دل این آشوب‌ها، نهادهایی مردمی چون تعاونی‌ها، با توجه به تاب آوری بالا، نه‌تنها دوام می‌آورند، بلکه گاه نقش نجات‌دهنده اجتماعی، اقتصادی و حتی روانی را ایفا می‌کنند.

بدون اغراق باید گفت که زور جنگ به تعاون نمی رسد چراکه نهادهای برخاسته از دل جامعه، ریشه‌دار در اعتماد عمومی، و مبتنی بر همکاری داوطلبانه، قدرتی نرم و پایدار دارند که از سخت‌ترین بحران‌ها عبور می‌کنند. جنگ می‌تواند کارخانه‌ها را نابود کند، خطوط ارتباطی را قطع کند، اما نمی‌تواند روح همبستگی، اعتماد و همکاری را در هم بشکند؛ چون این‌ها نهادینه شده در فرهنگ مردمی‌اند. در این مطلب، تبیین علمی این ادعا با اتکا بر نظریه‌های نهادی، سرمایه اجتماعی، تاب‌آوری سازمانی و تجربه‌های تاریخی از عملکرد تعاونی‌ها در جنگ‌ها و بحران‌های حاد اجتماعی مرور می شود؛

سرمایه اجتماعی و بنیان تعاونی‌ها

تعاون مفهومی صرفاً اقتصادی نیست، بلکه ساختاری اجتماعی و فرهنگی که بر پایه سه مؤلفه اصلی سرمایه اجتماعی استوار است: اعتماد، هنجارهای همکاری، و شبکه‌های مشارکتی. به گفته " رابرت پاتنام" جامعه شناس، سرمایه اجتماعی نه‌تنها موجب کارآمدی دولت و نهادها می‌شود، بلکه در شرایط بحرانی، ستون اصلی بازسازی اجتماعی است. تعاونی‌ها به دلیل ساختار شبکه‌ای، نمایانگر تجسم نهادی سرمایه اجتماعی هستند. در تعاونی، اعتماد متقابل نه یک شعار، بلکه شرط بقاست. اعضای تعاونی نه با اجبار قانونی بلکه با تعهد اخلاقی، در تصمیم‌گیری مشارکت می‌کنند، منابع را به اشتراک می‌گذارند، و در شرایط بحران به هم اتکا دارند. این پیوندهای افقی و درون‌زا، وجه تمایز اساسی تعاونی با ساختارهای سلسله‌مراتبی و بروکراتیک دولت‌محور است که در شرایط جنگی به‌سرعت دچار اختلال می‌شوند. مروری بر عملکرد تعاونی ها روزهای تجاوز و تهاجم اخیر رژیم صهیونیستی به میهمن اسلامی ایران و اعلام و بیان همبستگی تعاونی ها در حمایت تمام قد از جامعه هدف متناسب با حوزه عملکردی و اطمینان خاطر از تامین و توزیع کالاهای اساسی گواهی از این مدعاست.

تاب‌آوری نهادی و مقاومت در برابر بحران

تعاونی‌ها با ویژگی‌هایی نظیر تصمیم‌گیری مشارکتی، خودسازمان‌دهی، انعطاف ساختاری، و اتکای درون‌زا به منابع انسانی و محلی، توانایی تطبیق با شرایط ناپایدار را دارند. این ویژگی‌ها به تعاونی‌ها امکان می‌دهد که حتی در شرایطی که زیرساخت‌ها دچار آسیب شوند یا زنجیره تأمین قطع و یا شرایط سخت و بحرانی، همچنان به حیات خود ادامه دهند. تفاوت بنیادی تعاونی با سازمان‌های رسمی در نوع مشروعیت آن نهفته است. تعاونی‌ها مشروعیت خود را از اعتماد اجتماعی و مشارکت داوطلبانه می‌گیرند، در حالی‌که بسیاری از نهادهای رسمی به قدرت قانونی یا سیاسی وابسته‌اند. از این‌رو، در شرایط سخت تعاونی ها با تکیه و اتکا بر اعتماد و مشروعیت مردمی پایدارتر می باشند.

افزون بر این، تعاونی‌ها به‌سبب استفاده از ظرفیت‌های بومی، نیروی انسانی محلی، دانش سنتی و شبکه‌های غیررسمی، وابستگی اندکی به منابع بیرونی دارند. این ویژگی باعث می‌شود در بحران‌هایی چون جنگ، تحریم یا تخریب زیرساخت‌ها، فعالیت آن‌ها کمتر مختل شود. تجربه‌های تاریخی از پایداری تعاون در بستر جنگ مروروی تاریخی بر عملکرد و فعالیت تعاونی ها در شرایط بحرانی نظیر جنگ، نشان می دهد که نهادهای مردمی (تعاونی ها) با بهره‌گیری از منابع محلی و نیروی انسانی بومی، زیرساخت‌های تخریب‌شده را به مرور بازسازی کرده و نقش مهمی را ایفا نموده اند.

ایران در دوران دفاع مقدس

در خلال جنگ هشت‌ساله ایران و عراق، نهادهای تعاونی نقش مهمی در تأمین کالاهای اساسی، توزیع عادلانه منابع و پشتیبانی از جبهه‌ها ایفا کردند. در بسیاری از مناطق که ساختار دولتی تضعیف شده یا دسترسی به بازارهای رسمی قطع بود، تعاونی‌ها با شبکه‌های محلی و ارتباطات مردمی، توانستند فعالیت اقتصادی و اجتماعی را زنده نگه دارند.

ژاپن پس از جنگ جهانی دوم

بازسازی ژاپن پس از جنگ، نه‌فقط نتیجه برنامه‌های دولتی، بلکه متکی بر شبکه‌های تعاونی کشاورزی، صنعتی و آموزشی بود. این نهادها با استفاده از سرمایه انسانی محلی، کار مشارکتی، و منابع کوچک، در احیای اقتصاد نقش کلیدی داشتند. مهم‌تر آنکه، اعتماد اجتماعی به تعاونی‌ها بیشتر از نهادهای دولتی یا بخش خصوصی آسیب‌دیده بود.

آمریکای لاتین در دوران پساکودتا

در کشورهایی نظیر شیلی و آرژانتین، تعاونی‌ها در دوران دیکتاتوری و جنگ‌های داخلی، به‌عنوان پناهگاه‌های اجتماعی و اقتصادی عمل کردند. نهادهای تعاونی نه‌تنها خدمات اقتصادی ارائه می‌دادند، بلکه به حفظ حیات مدنی و فرهنگی نیز کمک می‌کردند.

کوبا در دوره پس از فروپاشی شوروی

در دهه ۱۹۹۰، کوبا با بحران شدید اقتصادی مواجه شد. در این دوره، تعاونی‌های کشاورزی و خدمات عمومی توانستند بدون تکیه بر حمایت خارجی، امنیت غذایی و خدمات حیاتی را تا حدی حفظ کنند. بسیاری از این نهادها در نبود سیستم رسمی فعال بودند و از ظرفیت‌های مردمی و منابع محلی بهره بردند. نتیجه اینکه تعاونی نه یک ساختار تحمیل‌شده، بلکه یک شبکه ارگانیک اجتماعی است که در ذهن، فرهنگ و روابط انسانی ریشه دارد. جنگ می‌تواند کارخانه‌ها را نابود کند، خطوط ارتباطی را قطع کند، اما نمی‌تواند روح همبستگی، اعتماد و همکاری را در هم بشکند؛ چون این‌ها نهادینه شده در فرهنگ مردمی‌اند.

در جهانی پرمخاطره، با احتمال دائم بحران‌های انسانی، اقلیمی و ژئوپولیتیکی، نهادهایی که از درون مردم رشد یافته‌اند و بر اساس مشارکت و اعتماد متقابل عمل می‌کنند، بیش از دیگر ساختارها شانس بقا و توسعه دارند. تعاون، نه یک الگوی اقتصادی صرف، بلکه سازوکاری برای حفظ کرامت انسانی، انسجام اجتماعی و تاب‌آوری اقتصادی است.

«زور جنگ به تعاون نمی‌رسد» بازتاب واقعیتی تاریخی و تحلیلی است که باید در برنامه‌ریزی کلان، سیاست‌گذاری توسعه و طراحی نهادهای آینده‌نگر مدنظر قرار گیرد.

Alborz.payam@gmail.com